

27 febrer del 1962

Estimat fill:

Tota la setmana passada la vaig passar preocupat pensant la contestació a la teva carta del dia 12. Voldria fer-ho amb una tal claredat de judici, que et persuadís, sense crear-te nous problemes, i et fes coprendre la realitat, que es més forta que els nostres sentiments i els nostres desigs. Les coses son com son i no com voldriem que fossin. Està, però, a la nostra ma, en el nostre seny, en la nostra conducta i en el nostre tacte, la facultat de poder endegar-les segons les nostres conveniències i necessitats.

Ahir vaig rebre la teva del 22, el contingut de la qual es molt més tranquil·litzador i faria quasi innecessària la resposta a la que tant m'ha fet patir. Però t'he promès escriure't des del despatx i deus esperar conèixer uns punts de vista que no he encertat a expressar-te prou clarament, encara que ara ho faré amb menys amargor, perquè la teva darrera -que, oficialment, contestaré el diumenge, ens ha deixat a tots satisfets i creguts de que ja has començat els passos necessaris per alr retorn.

Els teus, de punts de vista, clarament exposats en la carta a que faig referència, encara que estiguin, fins a cert punt, en contradicció amb els nostres, no puc deixar de comprendre que son molt raonats i plens de lògica. Tot-hom ho trobarà. Casa teva es casa nostra i qualsevol circumstància que en limités la lliure entrada, a tu i als teus, a tota hora i en qualsevol moment, hauria de semblar humiliant....

No creguis que no ho haguem pensat, la mare i jo i en Joan, ni creguis tampoc que no haguem trobat solucions adequades, que ja trobarem la manera de poder practicar. Tots compremem l'incomoditat de certes delicades situacions; n'hem parlat també amb en Manuel, la Montserrat i els seus fills. Si tot fos tant senzill com determinar que "cada u s'estigui a casa seva", no hi hauria problema, però aquest determini no el podem prendre sense rosecs de consciència, ni tampoc impremeditament, per les conseqüències que podrien derivar-se'n. Però ho hem previst tot, i pesen molt més les avantatges del retorn, que certes petites -dic petites, perquè pensen haver trobat la manera de reduir-les al mínim-, incomoditats dque el temps es cuidarà d'assuaular

3 de març: Creure que puc dedicar temps al despatx a assumptes personals, és pura utopia: interrompuda aquesta carta el 28 de febrer, no m'ha estat possible acabar-la i la continuo avui, des de casa, de bon matí, perquè em corseca el remordiment del seu retras.

De tota manera poc cal afegir al abans dit. voldria remarcar, només, que ni la nostra voluntat ni la vostra poden alterar els fets. Les coses son com son i ens cal acceptar-les sense esquinçament de vestidures. El fet de que dins el clos familiar ens calgui una gran dosi d'abnegació, de paciència i de tacte per a comprendre'ns i estimar-nos, no vol dir que les mateixes virtuts hagin d'imperar en els altres medis que us caldrà frequentar. Podeu estar segurs, però, que no trobareu enlloc cares llargues. En general la gent està de retorn de moltes coses i no fa pas cas de situacions que a nosaltres ens semblen delicades. El temps, que passa inexorable, i més de pressa quan s'ha arribat a la nostra edat, sedimenta moltes coses. Tot i que, però, no ho esperem tot del temps, puix que ja tenim previstes solucions que no cal anticipar.

Demà contestaré amb més extensió la carta normal
Una ben forta abraçada per a tots.